

Abonamentul

Pentru monarhie:
Pe an 6 fl., 1/2 an
3 fl., 1/4 an 1 fl. 50 c
Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frcs.,
an 9 frcs., 1/2 an
4 frcs. 50 cm.
Fóea apare în fie
Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericescã

ticã.

195.

Insertiuni

Un sir garmond:
odată 7 cr., a dóua órá
6 cr., a treia órá 5 cr.,
și de fiecare publicã-
țiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce fóea
sã se adreseze la «Re-
dactiunea și Admini-
stratiunea Unirii»
în
Blaș.

Numérul 1.

Anul V.

Blaș 5 Ianuș

Invitare abonament.

Cu nu de față invitãm
la abonamã cu prețurile din
capul foii.

Resta să binevoescã a-și
achita arntul cât mai în-
grabã, ca vite neregularități
în espec foii. Spre scopul
acesta m asemnațiunii po-
stale.

Cei să ne rămânã cre-
dincioși ne mai câștíge abo-
nenți ne

Din ea noastră vom cerca
a multe așteptãrile.

Redacti Administratiunea „UNIRII”

ascerea Domnului.

Dum-
întru cei de sus li bunã-
nețea înmînt pace, între în-
voire aceste sublime în-
voire nascerea în-
corușos, arătându-
Isus, în F: pãmînt.
e omeni
fructe ne plãm capul sub jugul
pro legii învătării lui Isus,
aș lum nu ne póte turbura pacea
tinețea. De dãm de necasuri în
nãtã, le primim ca nisce probe,
rã Dumnețeu voesce, să cerce
a noastră. Dacă alții ne fac ne-
ce, ne bucurãm cugetând, că drep-
Lui ne va despãgubi. Dacă ne
puterile ori ne perdem sãnetatea,

dat prilej a su-
ne bucurãm, că mãm ca avem averi
feri pentru El. Dãșeicurãm, căci
și bunuri lumesci, iint se respã-
scim, că nu aci pal.
tesce virtutea și legii lui Isus, nu

Cine se sv, nu pismuesce și nu
vatemã pe nia, nu este superb față
uresce pe nřesbunã asupra nimenui,
cu alții, r nu face nimic, ce ar puté
cu un c pacea cu deaprópele seũ.

sã-ı turne domnesce legea lui Isus,
se linișesc, și omul încã de
pãest pãmînt pregustã pacea și fe-
Rea, care numai în cer ne este re-
rvatã în mësura deplinã.

Pace! strigã societatea omenescã
sbuciumatã de nedreptãțile și asupririle,
ce se comit în sinul ei și împotriva ei,
înse nu póte avé pace, de-órece cei che-
mați a face pacea nu lucrã dupã legea
lui Isus, ci dupã voea lor, contrarã legii
dumnețeesci.

Dumnețeu a voit, ca pe acest pã-
mînt să fie mai multe popóre, fiecare
popor să trãescã și să se desvólte con-
form individualității sale particulare, și
tóte împreunã să contribue în armonie
la înaintarea întregii omenimii spre mã-
rirea lui Dumnețeu. În locul acestei
legi frumóse cei cari conduc destinele
popórelor, aũ substituit dreptul celui
mai tare de a sugruma pe cel mai slab
și astfel aũ ridicat la idee de stat cea
mai mare crimã, ce se póte comite între
ómeni, crima omorului, care este cu
atãt mai detestabilã, cu cât se comite

față cu popóre întregi. Și fiind că și
vermele se svircolesce, dacă vrei, să-ı
strivesci, nu este mirare, că între po-
póre s'a pornit o luptã înverșunatã de
esistință, care a alungat de pe pãmînt
pacea, vestitã la nascerea Domnului.

Dumnețeu a voit, ca fiecare popor
sã-și aibã limba sa și prin limbã cul-
tura sa proprie. Când Isus Christos
și-a trimis pe învătăceii seũ, să predice
Evangelia la tótã făptura, le-a dat și
darul limbilor, pentru ca fiecare popor
sã póta primi învătăurile mântuitoare ale
caestínismului. Dar și în contra acestei
legi și rîndueli frumóse s'aũ ridicat cei
ce în prima linie sunt chemați a o re-
specta, și s'aũ încercat și se încercã
cu tóte mijlócele, cari li-le dã puterea
de stat, a impune popórelor limbã străine
și astfel a le împedeca în desvoltarea
lor firescã și în înaintarea lor pe calea
culturii. Óri ce lucrare înse, care vo-
esce să despóe pe un individ de
ceca ce-ı este connatural, il revol-
tézã. Era deci cu neputință, ca po-
pórele, cari încã sunt individualități,
sã nu se revolteze în contra atentatului
de a le despoia de o însușire atãt de
congrescutã cu firea lor, cum este limba.
Din cauza acésta o luptã mare s'a în-
cins între popóre, unele luptându-se, ca
sã impunã altora cu forța, altele ca
sã-și păstreze cu ori ce preț limba.
Astfel pe cât a durat, durézã și va
dura acésta luptã, de pace între popóre
nu póte fi vorbã.

La culmea perfecțiunii, la care ar

Feuilleton.

Blaș.

(Fine.)

Uniunea bisericii grecesci cu Roma,
nitãtã de Mitropolitul Teofil în 1697, fu
completatã de succesul seũ Atanasiu I. în
marele sinod ținut în 4 Septembrie 1700.
Ea fu favorisatã și de împératul Leopold I,
care acordã preoților mai multe privilegii,
între altele și pe acela de a propune trei
didacti pentru scaunul episcopesc.

Acest fapt de mare importanță avu o
forțe mare nu numai pe terenul
e și pe cel național. Tinerii ro-
al Daci din dãrnicia Papilor începurã a
cu de capitala lumii, nu puteau rămãne
de ari de simțemintul național deșteptat
cu și prin privescãrua ruinelor și rămã-
sin gloriei romane, pe cari le înfãlțuiau la
speșul în cetatea eternã și când se în-
peã acasã după terminarea studiilor,
sã i cu sine un simțemint național mai
plac și mai hotãrit. Înșuflețirea lor o
înãșuiau și altora, și astfel făcându-se
inc

apostolii catolicismului se făceau totodată
apostoli ai ideii naționale.

Disciplina clerului catolic de rit gre-
cesc nu opresce căsătoria preoților... Înse
te edificii forte mult, când veđi moralitatea
deosebitã din familiile acelor preoți esemplari,
sfînta simplicitate a moravurilor lor, caritatea,
ce o deprind femeile lor în parohie, la patul
bolnavilor, în școie, în ajutorarea orfanilor
și a vèduvelor. Și póte acésta este una
dintre cauzele principale ale poporalității, de
care se bucurã clerul în acele ținuturi, și ale
dragostii, cu care sunt înucunjuțați servitorii
altariului.

Reîntorcându-mã la instituturile culturale
din Blaș, voiũ aminti și gimnasiul condus
de canonicul profesor Iosif Hossu și aședat
în salele spațioșe ale mănãstirii de odinioarã
a Sîntei Treimi, cu o frumóșã și mare grã-
dinã pentru distrațiunea școlãrilor și pentru
studiul botaniceii, cu un cabinet de fisicã bine
aranjat și cu un mic museu, care cuprinde
o frumóșã colecțiune de monete și de medalii,
obiecte romane aflate în Ulpia Traiana, pãna
de aur oferitã de dómnele romãne din Bu-
dapesta marelui istoric George Bariț, brãul
de fer al episcopului Paul Aron, cărãmii de
ale legiunilor romane și alte obiecte fôrte

interesante. Voiũ aminti și institutul pre-
parandial și școia superiórã de fetițe de sub
directiunea distinsului profesor Georgiu Mun-
tean; asemenea convictul arhiepiscopesc,
unde m'am bucurat de rarã ospitalitate în
casa distinsului rector Dr. Vasile Hossu, și
unde valorosul corp didactic din Blaș m'a
onorat cu un cordial banchet, la care s'aũ
fãcut urãri pentru viitorul națiunii romãne
și înfrãțirea popórelor latine; în fine voiũ
aminti convictul fetițelor, condus de gentila
dómna Aurelia Solomon și asilul de bãeți,
pus sub paza inteligentã și trézã a profeso-
rului Ioan F. Negruț.

Tóte aceste institute de culturã, cari
dãu Blașului un caracter special, sunt în
stare înfloritóre. În diminețã, când sosii acolo,
se aședã cu înțevnirea clerului, prima pãtrã
la o aripã nouã delã școia superiórã de fe-
tițe, ne mai fiind de ajuns zidirea cea veche
pentru numérul elevelor.

Și cã aceste școie, susținute cu banii
privãți ai Romãnilor și vèđute cu ochi rãi
din partea guvernului, care ar vre, să le
magiariseze, dãu fructe bune, ne dovedesce
faptul, cã dintr'însele aũ ieșit mai toți bãr-
bații distinși, cari în patrie ori afarã fac

ce, cã re-
serimalã, ci

drept nealienabil și datorință naturală de a ținti, poate ajunge un popor, numai dacă este stăpân pe sorțea sa. Țăr stăpân pe sorțea sa este un popor numai atunci, când se poate constitui în societate perfectă cu drepturi politice, sau când acolo, unde sunt mai multe popore într'un singur stat, se proclamă libertatea, egalitatea și frățietatea nu numai pentru indiviți, ci și pentru toate poporele, ce constituiesc statul, și aceleora li-se dau toate drepturile politice, ce sunt compatibile cu unitatea statului, pe cum este de pildă în Elveția. Ori unde se ignoră ori se calcă în picioare aceste principii evidente, cari în ziua de astăzi au intrat în conștiința tuturor poporelor civilizate, pace nu poate să fie. Înzădar se vor infunda temnițele cu cei ce luptă pentru aceste principii, căci gemetele și suspinele lor, cari răsună prin bolțile întunecoase ale temnițelor, se prefac în strigătul de durere a poporelor asuprite, și glasul lor, care odinioară a străbătut liber la inima fraților de un sânge, nu mai more, ci devine tot mai farmecător și mai trezitor din letargie pentru aceia, în a căror apărare se ridicase. Astfel în loc ca prin asuprirea să se facă pace, se produce numai un fel de liniște aparentă, prevestitoare de grele furtuni, pentru cari înaintea lui Dumnezeu și a posterității vor avea să dea samă numai aceia, cari nu au împlinit și nu împlinesc aspirațiunile legitime ale poporelor.

Pus'a Dumnezeu de temelie, a statelor familia. Dat'a Isus lege sfântă acestei societăți mici, prin care se propagă nemul omenesc și se încheagă edificiul cel mare al omenimii. El, Fiul lui Dumnezeu, a regulat datorințele fiilor către părinți și ale părinților către fi. El a sfântit cu darul său legătura dintre bărbat și femeie, ridicând această legătură la demnitatea de sacra-

ment, și pe femeie din robă la demnitatea de soție. Totă această ordine sfântă, garanța păcii și liniștii din sanctuarul familiar, au turburat-o și pervertit-o omenii, cari revoltându-se împotriva lui Dumnezeu, nu mai recunosc altă lege, decât cea făcută de puterea statului. Prin răutatea lor pacea sfântă, vestită la nascerea Domnului, a fost alungată din unicul ei adăpost, ce-i mai rămase în societate, și nu va putea mai mult, să se reîntoacă acolo, până ce nu se va restabili dumnezeesca lege a lui Christos.

Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu, pe pământ pace, între oameni bunăvoire! Să ne adunăm toți cei de o credință și de o simțire în casa Domnului cu ocaziunea marilor serbători, ce ne stau înainte, și asemenea corului ângerească să dăm mărire lui Dumnezeu, pentru că ne-a trimis pe Christos, Răsăritul cel de sus, care a luminat lumea și i-a arătat calea spre fericire și pace pămîntescă și cerescă. Să ne propunem a ne îndrepta toate lucrurile noastre după legea mântuitoare a lui Isus, pentru ca între oameni să nu mai domnescă decât o singură voce, o singură bunăvoire, întru toate conformă voii preasfinte a lui Dumnezeu. Numai pe calea aceasta se va delătura răul, de care suferim, numai cu acest mijloc se vor năduși și stăpâni egoismul, trufia, ambițiunea, invidia și celealalte păcate, cari orbesc pe unii dintre conducătorii poporului român și-i fac incapabili de a lucra în pace, armonie și bunăînțelegere pentru realizarea aspirațiunilor lui legitime.

Cu aceste sîntăminte ne prezentăm înaintea cetitorilor nostri în al cincilea an al existenței organului nostru, dorindu-le din adâncul inimii *pace, bună-bunăvoire și serbători fericite!*

Crisa de cabinet din Ungaria. — Rezolvirea crizei și așteptă acum, după ce Maiestatea Sa era întors la Budapesta. Mai mult se vorbește despre br. Bánffy Dezső și despre banul c. Khuen-Héderváry, ca despre bărbații, dintre cei unii va primi misiunea de a forma noul cabinet, cu ajutorul unei fuziuni a partidelor, cari stau pe temeiul pactului dela 1867 ori fără de această fuziune, ba chiar și a urmarea unei eventuale disolvări a dietei și a scrierii de alegeri nouă.

Cu privire la cei doi candidați scrie „Vaterland“ din Viena următoarele lucruri foarte nimerite:

„Bărbatul viitor e încă necunoscut, dar dacă e adevărat, eea ce „N. Fr. Presse“ vestese iubind, că banul contele Khuen-Héderváry va susține programul bisericesc-politic, atunci a bună amă ar fi mai bine, ca el încă multă vreme să rămână necunoscutul bărbat viitor. Cu concesiuni, cari numai se par a fi concesii, și catolicii și ceilalți creștini nu se vor eclara de indultit, pacea nu va putea să se restabilească, și fuziunea încă va fi atunci silință zadarnică. Căci adevărații sprijinitori ai pactului dualistic, catolicii și naționaliștii, vor fi împinși atunci la o politică, pe lângă care viața politică a Ungariei va primi o formă de tot nouă, cu care rafineriile politice de astăzi nu vor putea să învingă. Să nu se dea omenii amăgiri în acest lucru: chiar și preste conducătorii mișcării elementare creștine, fie ei preoți ori laici, ar trece evenimentele, dacă ei ar voi să facă încercarea de a ușura o politică pe jumătate și neînțeleasă, ceea ce se poate din partea unora, dar sigur nu din partea tuturor. E totdeauna lucru suspect, când organele lui Wekerle „seînștesc pe sine“, și de aceea de loc nu pot să fie liniștitori aceia, ca „N. Fr. Presse“ în general a saluta în banul pe viitorul bărbat al secolului pe cum e foarte suspect și aceea, că stînga extremă și grupul Wekerle încă tot ar vrea mai bucuros pe baronul Bánffy deș de cabinet. De stînga extremă n'avem ne mi-

onore națiunii române, ori ale căror nume sunt scrise pe paginile nemuritoare ale istoriei.

În școlile din Blaș a răsunat odinioară glasul apostolilor românismului George Sincai, Samoil Klein și Petru Maior, al lui Timotei Cipariu părintele filologiei române, și al distinsului istoric George Bariț.

Din Blaș — dice un scriitor anonim — ieși odinioară Aron Pumnul pentru a deștepta conștiința națională a fraților din Bucovina, și Samoil Vulcan pentru a deveni Mecenatele literaților și întemeietorul gimnaziului din Beiuș pentru frații din Ungaria.

În Blaș s'a format în sufletul lui Andrei Murășan acea conștiință națională, care se manifestă cu atâta putere în „Deșteptă-te Române“ și se transplantă apoi în întreg poporul.

În Blaș a studiat, în fine, poetul Mihail Eminescu și alți mulți, cari astăzi ocupă loc de frunte pe câmpul literaturii.

Între zidurile Blașului vrednice de a fi vădute este *castelul* prefăcut dela anul 1738 în reședință episcopescă, pe care l'am putut visita, multămită deosebitei gentilețe a ilustrului domn Dr. Augustin Bunea secretariu mitropolitan.

Acest castel se ridică la o mică distanță dela piață spre miazăzi-apus, acoperit de arbori frumoși și înalți, lângă o grădină plăcută, și este admirabil pentru eleganța și curățenia liniilor sale arhitectonice și pentru salele splendide, ce-l împodobesc.

A fost zidit în 1535 de George Bagdi, pe cum se poate vedea de pe o inscripțiune,

ce se cetese la stînga intrării principale: „*Hanc domum fecit aedificare Georgius Bagdi, et terminavit eam post Christi nativitatem anno MDXXXV tempore magnae famis, cum agricola suum faciebat cubulum tritici florenis quatuor vel citra. Hoc opus fecit Stephanus Lapi de Tasad.*“ Trece după aceea la diferiți principii ai Transilvaniei, până când Mihail Apafi al II abdicând în favorul casei de Habsburg, ajunse și castelul în proprietatea acesteia. Împăratul Carol VI îl dădu episcopiei Făgărașului pentru a o despăgubi pentru o casă, ce o dărmă în Alba Iulia pentru a ridica în locul ei o fortăreață.

O sală a castelului este decorată cu portretele mari în oleu ale episcopilor uniți din Transilvania: Atanasiu I, care păstori dela 1698 până la 1714 cu reședința în Alba Iulia; Ioan I, care ținu scaunul episcopesc în Făgăraș dela 1716 până 1725; Inocențiu Klein, ales în 1730, cel dintâiu episcop român, care și-a avut reședința în Blaș, bărbat cu mare talent și tărie și cu inimă generoasă, care se luptă totă viața în fruntea clerului și a poporului pentru emanciparea națională a Românilor, și muri în 1768 în Roma, unde este îngropat în mănăstirea călugărilor basilici, numită *Madonna del Pascolo*, după ce în 1751 fusese constrins cu infame apucături de inimizii săi, ca să abdică; Petru Paul Aron, care fu ales în 1751 și păstori 13 ani, până ce-l ajunse mărta în Baia-mare; el deschise școlile din Blaș în 1754 și ridică mai multe biserici frumoase, mai cu samă în Alba Iulia, Bistrița, Mănărade și Reșinari;

Atanasiu II, creat episcop în 1766 în 1772, carele întemeie seminariul ortodox Grigorie Maior, care fu ales în 1776; episcopatul 10 ani; lui este a se la fundatiunea de pâne pentru tinerii larii săraci din Blaș; Ioan II, care episcop 50 de ani, dela 1782 până și întemeie și dotă capitulul greco-diecesei Făgărașului, afară de alt binefaceri strălucite; Ioan al III, care cărjea episcopescă dela 1832 până a și zidi cu cheltuēla sa cele două turnuri catedrala din Blaș; arhiepiscopul Alesă cu care împăratul Francisc Iosif I readvechea mitropolie de Alba Iulia, și până dela 1855 (?) până la 1867, lăsă fundatiunea de stipendii pentru școlarii români săraci totă Transilvania; Ioan Vancea, mort în care guvernă 23 ani și întemeie convici de băeți și de fete și alte instituțiuni, ce l-au câștigat dragostea și venerațiunea poporului său.

Dela mărta acestui distins scaunul mitropolitan este încă tot și din castel numai unele chilii și de Dr. Bunea, care în sara înaintea

1) În momentul, când eram să punem pariu această colă, diarele române și ungăre aduseră șcirea, că arhiepiscop de Alba Iulia mitropolit al bisericii gr. cat. române din Țara și Ungaria a fost numit ilustrul Mongorcea Mihályi pe Apșa, episcopul Lugosului. ducea inteligență rară și cu inimă deschisă cultura vastă și cu sentimente patriotice impă-

răm. În chilia presidială a baronului Bánffy s'au ținut consiliile ministeriale secundare între guvern și între stînga extremă. Baronul Bánffy a fost votul acestei împreunări nefertate. Adevărat că el cu privilegiul doliului pentru Kossuth a știut să jöce rola bărbatului mai loial, dar după culise a susținut el legătura cu Carol Eötvös, Otto Hermann, Iuliú Justh ș. a., — ceea ce altcum se pöte dovedi cu foile și cu întîmplările publice. Cu ei a tractat el deja și despre formarea cabinetului său, și lui Justh i-a dezvoltat chiar și programul său, cu puține cuvinte el va ține cu stînga extremă întocmai ca și Wekerle, deși în afară și în sus va sci, să imbete pe ómeni cu apă rece și să aranjeze câteva scene furtunöse cu stînga extremă. — Carol Eötvös și Gavriil Károlyi au și declarat deja, că vor sprigini un cabinet, cure are programul lui Wekerle.

În Transilvania Ungurii, Sașii și Românii s'au îngrozit de o potrivă la vestea, că pe Bánffy, — pe care-l cunosc de pe vremea, când fusese acolo comite suprem, — îl vor avé de ministru. Că el corupția nu o va stirpi, asta după experiențele de acolo e sigur. Abia se va puté găsi o individualitate mai fără de considerare și mai nealegătoare de mijloce, și pe cât de bine îi sunt cunoscute temperamentul lui violent și pofta lui de răsbunare, întocmai așa de puțin se scie, ce știință și ce facultăți îi împărtășesc chemarea la o poziție așa de înaltă. Pe lângă aceea Bánffy e cunoscut ca calvin și catolicofag enrajat. În momentul, în care se va face el șef de cabinet, — de cumva nu va da el declarații neclintite și de cele mai obligătoare, — grupurile opoziției bisericesci-politice și-ar desfășura flamura sa pe totă linia. Partidele parlamentare, cari până acum au stat în rezervă cu agitarea, s'ar alătura cu frunte deschisă la devisa „revisuire” și o ar propaga în totă țara. Anume fiind Bánffy așa de cerbicos și încăpăținat, cât necondiționat va avé în mână alegerile nouă și atunci nu se va înfrica de nici un mijloc spre a-și ajunge scopurile, contrarii bisericesci-politici de tóte colorile vor începe deja acum lupta pe mörte pe viață. Câteva luni ale regimului Bánffy ar deteriora raporturile din parla-

ment și din țară așa de tare, cât atunci ar trebui să se aplice de totului tot alte mijloce. Despre pacea parlamentară, confesională și a naționalităților nu ar mai fi vorbă, — naționalitățile îndată după ajungerea lui la guvern asemenea ar afla îndemn de a intra în acțiune, — și chiar un astfel de ministeriu „de trecere” ar puté în chipul cel mai ușor să aducă tóte contrastele la isbucnirea cea mai vehementă.”

Revistă bisericescă.

Din Patrie.

Mișcarea catolică pentru abrogarea reformelor bisericesci politice sancționate de curénd lea mari dimensiuni. În diecesa de Veszprém preoțimea ține adunări populare, în cari dă credincioșilor învățătură și deslușiri cu privire la căsătoria civilă, matriculele de stat, religiunea pruncilor născuți din căsătoriile mestecate, neconfesionalitate și recepțiunea Jidovilor. Adunările acestea de comun se țin Joia, anunțându-se încă în Duminica premergătoare. Pe calea acésta se prepară poporul, ca la proximele alegeri să voteze pentru candidații partidului poporal creștin, care partid câștigă tot mai mulți aderenți.

Țiarul „Das Vaterland” este informat, că episcopatul catolic din Ungaria a hotărît în ultima conferință publicarea unei pastorale comune în contra căsătoriei civile. Pe la mijlocul acestei luni e pusă în prospect convocarea conferinței generale pentru organizarea partidului poporal creștin.

Roma.

Sfinția Sa Leo XIII în 30 l. tr. a primit cu mare solemnitate pe ambasadorul rusesc din Viena prințul Lobanoff și pe secretariul de ambasadă br. Budberg, cari i-au notificat oficios urcarea pe tron a Țarului Nicolae II.

După audiența trimișii rusesci au vizitat pe secretariul de stat cardinalul Rampolla, care a dat sara un prânz diplomatic în onórea prințului Lobanoff.

În 1 a c. a primit Sfinția Sa felicitările de anul nou ale întregului corp diplomatic de lângă Vatican.

Lui „Pol. Corr.” i-se scrie din Roma, că „Sfintul Scaun conform usului practicat, când în vre-un stat se aduc legi, cari lovesc în principiile bisericii catolice și în dogme, intenționează a trimite guvernului comun austro-ungar o notă, prin care Vaticanul protestează în contra intrării în vigóre a legilor bisericesci-politice de curénd sancționate. E mai pe sus de totă îndoela, că Sfintul Scaun după adresarea acestei note de protestare nu va desvolta altă opoziție în contra esecutării legilor sancționate și nici de cum nu va sprigini agitația alor anumite cercuri catolice din Ungaria față de aceste legi. Din contră se pöte observa, că Vaticanului îi displace tonul pasionat, în care scriu unele diare catolice din Budapesta despre Corónă și guvern. Leo XIII nu de mult și-a exprimat părerea de rău, că catolicii ungari nu au un organ auctoritativ, care prin moderațiunea și demnitatea sa în dispute să-și câștige respectul cuvenit.” De departe se vede, că informațiunea semificiósă își trage originea din un isvor liberal, care nu pöte să scie și așa nici să spună, ce plănuesce Vaticanul, ci-și exprimă numai dorința sa: ar dori, să vadă pe catolicii din Ungaria érá adânciți în letargia de mai înainte.

Revistă politică.

Afaceri interne.

În ședința extraordinară a dietei ținută în 28 l. tr. ministrul Wekerle a adus la cunoștință, că nebucurându-se cabinetul său de încrederea Monarchului în măsura recerută la conducerea cu succes a afacerilor publice, și-a prezentat dimisiunea.

Oratorii opoziționali Justh, Eötvös Károly, Ugron și Apponyi pretind, să spună ministrul, că pentru ce și-a pierdut încrederea Monarchului. Ugron ȳice, că cauzele căderii nu pot fi politice, după ce s'au sancționat reformele bisericesci-politice votate de ambele case, ci morale. Corónei nici de cum nu i-a plăcut sistemul de luptă a guvernului, care a făcut din principiile sale un isvor de câștig, și acest joc cutezat i-a provocat căderea. Guvernul numai pe terenul politicei bisericesci e radical, încolo rămâne la instituțiunile cele vechi. Pentru ce nu voesce să reducă censul electoral? Guvernul a ajuns în o poziție falsă, când a început gónă sistematică în contra catolicismului. A căđut guvernul și fiind că nu dispune de majoritate în casa de sus. Esistând atari cauze ale căderii, oratorul nu pöte înfiera de ajuns faptul, că de causă a dimisionării se aduce înainte numai neîncrederea Corónei. După declararea făcută de ministrul-președinte în clubul liberal se vede, că membrii cabinetului rămân în permanență în clubul liberal. Atunci vom avé două guverne, unul declarat și altul secret. „Nu așa, onorabililor domni comedianți, plăcă-vé a pași pe scenă.”

Contele Szápáry Gyula ȳice, că resoivarea crisei nu pöte fi interimală, ci

plăcării mele m'a onorat într'o sală mare a castelului cu un splendid banchet de adio, la care mulți au participat: — unul din acele banchete, ce sunt înveseiite de condimentul prea dulce al intimității pline de încredere și al cordialității expansive. Ași vre, să reproduc aci tóte impresiunile acelei seri neultate, înse este cu neputință a exprima anumite senzațiuni prea vii, cari au agitat sufletul nostru, după ce a trecut acum momentul psihologic, ce le-a determinat, pe cum nu este cu putință a opri pe părete chipurile latenei magice, după ce sórele a intrat pe feréstra deschisă spre a le alunga. Discursurile au fost multe și tóte calde de entusiasm, — tóte marcate de un sentiment mare de iubire către óspele, care părăsiasă acel pămînt iubit, ducénd cu sine cea mai dulce amintire de frații curajoși și gentili ai Daciei Traiane. Îmi rămăseră imprimare cu deosebire cuvintele de rămas bun adresate de ilustrit mei amici Dr. Bunea și Dr. Hossu cu o elocință atât de strălucită și așa de simțită, că am rămas adănc mișcat. Am răspuns descoperindu-mi adăncă recunoștință pentru atâtea manifestațiuni și dorindu-mi, să véd cât mai curénd fluturând liber pe plaiurile munțiilor lor stégul tricolor român. Inse emoțiunea era așa de puternică în mine, încât cuvintele mele de sigur nu vor fi fost

decât o palidă imagine a sentimentelor, cari îmi agitaú sufletul.

În sală s'a adus și un *armonium*, și bravul profesor Iacob Muréșan, fiul (autoriul a vrut pöte să ȳică fratele) valorosului Aureliú, ne desfătă cu cele mai dulci melodii.

S'au cântat apoi cu acompaniament de *armonium* „Deșteptă-te Române” și celealalte imnuri naționale, și avui ocaziune de a auzi pentru prima órá *Adio Bésarabiei*, o cântare patetică și plină de iubire de patrie, care străbātu până în cele mai ascunse fibre ale inimii mele. Este rămasul bun, ce Bésarabia îi adreséză mamei sale, României, când fu răpită spre a trece sub stăpânirea muscălească. (Aci autoriul reproduce în traducere italiană cântarea amintită, apoi continuă:)

O sfință însuflețire! Tu înalți și nobilizezi spiritele, tu creezi eroii patriei și incununezi martirii ei! Tu ești singurul léc pentru bóla înfricoșată, care șerpuesce prin vinele societății moderne și are simptome atât de urite: — tu ești singurul antidot în contra periculóselor teorii ale scepticismului social, moral și politic, cari invenineză sângele popórelor și produc bubóiele acelei ciume pustiitoare, ce se numesce anarchism.

O, de am puté să ne schimbăm și noi italianii într'un popor de entusiaști, cum e poporul român!

are să fie durabilă; dară atare rezolvare numai așa se poate închipui, dacă se vor uni partidele, cari stau pe baza pactului din 1867.

Secretarii de stat incredințați cu agendele politice în singuraticile ministerii și-au dat cu toții dimisiunea.

Ca în toți anii, așa și în acesta partidele politice au felicitat cu ocaziunea anului nou pe șefii lor. Vorbirile de felicitare și mulțumită de astădată numai au constatat activitatea dezvoltată în trecut de membrii partidelor și au accentuat voința de a lupta pentru validitatea principiilor lor și pe viitoriu, dară la enunțări politice de moment special nu s'a estins nici un orator. Se vede, că pretutindenea domnesce incertitudine și nesiguranță.

Deputații, cari stau afară de partide, încă au felicitat pe președintele lor Péchy Tamás, și apoi la propunerea acestuia au trimis contelui Szápáry Gyula, conducătorului lor, o telegramă, în care promit, că sub conducerea lui înțeleptă vor conlucra cu zel și perseverență pentru a ajunge la unirea partidelor, cari stau pe baza pactului dela 1867, și la consolidarea raporturilor parlamentare.

Crisa ministerială continuă. Încercările de fuziune făcute de Bánffy nu au avut nici un rezultat. Apponyi nu cedază nimica din principiile sale, ér liberalii încă țin strâns la ale lor. E vorba, că liberalii spre a pute domni singuri și pe viitoriu pun într'adins condițiuni neacceptabile din partea opoziției, care stă pe baza pactului din 1867. Până acum tot despre br. Bánffy Dezső și Khuen Héderváry se vorbește, că ar fi destinați, să compună noul cabinet.

„Magyarország“ este informat, că deputații sași au dat a înțelege atât lui br. Bánffy cât și lui Héderváry, că dîșii numai sub anumite condițiuni vor sprigini cabinetul, ce l'ar forma unul din acești doi bărbați, anume ca instituțiunile lor autonome bisericesci-naționale să rămână neatînse.

Rusia.

Din Varșovia se anunță, că contele Șvaloff, ambasadorul din Berlin, numai sub următoarele trei condițiuni s'a declarat aplicat a primi oficiul de guvernator al Varșoviei: 1. Dacă puterea supremă militară și politică va rămâne unită; 2. ca în Petersburg să se primescă toate propunerile de denumire și destituire propuse de dîșul; 3. ca să se dea amnestie generală tuturor esilaților pentru demonstrațiunile politice întimplate la Varșovia în Maiu an. tr. Țarul a primit toate aceste condițiuni.

Ministrul de finanțe Krisovej a fost dimis pentru abuzurile comise în detrimentul statului. Anume a închiat un contract, după care căile ferate rusești au să primescă lemne din pădurile dîșului.

Presa rusescă vorbește despre alianța ruso-francesă ca despre cea mai sigură garanță a păcii europene.

Belgiu.

Socialpoliticii catolici din Belgiu, cari sub conducerea episcopului Doubre-

loux din Lüttich intenționează unele reforme adânc tăietore, în zilele acestea au ajuns la un strălucit succes. Anume marii industriași belgiani au înaintat episcopatul lor un memoriu cu privire la rezolvirea cestiunii industriale și a cestiunii lucrătorilor. În acest memoriu se reprobă fără îndurare principiile economice ale ligii creștine-democratice belgiane. Corul episcopesc a studiat memoriul și rezultatul studiului depus în un raport dimpreună cu memoriul le-au trimis la Papa, ca să se pronunțe în cestiune. Papa a aprobat principiile ligii democratice-creștine și nu ale direcțiunii manchesteriane. Acastă aprobare pe dreptul se consideră de un mare succes al socialpoliticilor.

Și într'adevăr atât în Belgiu cât și pe aîria cestiunile sociale, atât de mult agitate în timpul nostru, numai pe baza eternelor principii ale adevărului propuse de biserică își află o rezolvire corespunzătoare și dreptă.

Bulgaria.

Sobrania a primit cu unanimitate de voturi proiectul de lege, în virtutea căreia sunt a se urmări și pedepsi aspru cei ce vatemă pe capul statului ori pe membrii familiei domnitore. Asemenea s'a primit și proiectul de lege, prin care se dă amnestie generală refugiaților politici, fiind eschiși dela ea numai acei ministri, cari dela 1883 sub durata oficiului lor au comis fapte ilegale, pe cum și ofițerii superiori, cari au fost complici la detronarea principelui Alesandru de Battenberg în 21 Aug. 1886. Cei ce voesc a se folosi de favorul amnestiei, trebuie să-l ceră dela principele.

Correspondințe.

Marginea Arhidiecesei Dec. 1894.

Onorată Redacțiune!

Am cetit cu atențiune toate cele publicate în „Unirea“.

M'au surprins în nrul 52 a. c. celea ce se dic la *Noutăți* sub titlul *Luminarea poporului*: „Ar fi de dorit, ca nobilul exemplu al preoțimii din Veszprém să fie imitat și de preoții nostri, asoțiându-se spre a lumina poporul nu numai în celea politice-bisericesci, ci și în toate cestiunile vitale ale poporului.“

Frumose idei și nici grele de implinit, dacă nu le-ar sta la bieții preoți atâtea pedeci în drum. „Quod licet Iovi, non licet bovi.“ Preoții catolici pot face ori ce, că nu sunt suspiționați, nu sunt luați așa ușor la dare de samă pentru vorbele și faptele lor. La ai nostri toate vorbele, toți pașii le sunt numărați, mai ales în timpurile presente. Dar pe lângă toate acestea sunt în us și se mai pot face și pe la noi unele conveniri frumoase evlavioase, demne de imitat, și cari dacă s'ar practica mai des, s'ar lumina poporul fără de a veni în suspițiuni agitatorice politice, și prin cari conveniri s'ar ajunge scopul instrucțiunii morale, economice, sociale mai în grabă ca pe ori care altă cale.

La o asemenea convenire am avut plăcerea de a participa și eu în o comună învecinată, în Valda-Camaraș protopopiatul Coșocna, unde funcționează ca administrator parochial tinêrul și zelosul preot Ioan German. Parochia în sine e mică, majoritatea

locuitorilor e magiară, sunt numai vre o 25 familii române, cea mai mare parte miseri servitori la curtea boerescă, porțiunea canonică sterilă, chin și amar de bietul popă; cum o duce, tréba lui, fără mē dōre de dîșul, căci am vēdūt lucruri, cari în alte parochii mai bune și la alți parochii nu am vēdūt. Așa am mers la s. biserică, ca să asitez la s. liturgie, cu care ocaziune avea să se binecuvinte un rînd de ornate bisericesci. Am vēdūt în cimiteriū, care mai înainte era negles și plin de pădureți, o mulțime de ultoani cu pōme nobile, pe cari preotul cu mâna sa i-a altuit. Bisericii, care era întunecōsă, preotul i-a tăiat ferești mari luminoase, ușile le-a mărit, și ceriul bisericii din ai sētū cu mâna sa l'a fegit.

La biserică acurgea mulțime de popor din comună și din satele vecine, ba și străini spre a asista la ceremonia, ce avea să se îndeplinescă, și care deja era anunțată. Servițiul divin s'a îndeplinit cu frumoase ceremonii, pe cari nu le-am vēdūt nici odată la atari ocaziuni. A asistat și preotul din satul vecin Ioan Blaga din Ghirișul român, care a rostit o cuvîntare ocazională atât de mēduosă lăudând pe binefăcătorii sîntelor biserici, cât în urmarea aceleia s'a adunat dela publicul asistent o frumoasă sumuliță de bani ca ajutoriū la vesmintele cumpērate.

Vēdēnd o adunare așa frumoasă m'am cugetat îndată, cât de bine s'ar pute lumina poporul nostru cel atât de însetat și evlavios, care alērgă la atari ocaziuni flămând și seteos din depărtări mari fără preget ca și pe timpul Domnului Christos după cultură și învățatură, așteptând cu sete, că dōră i-se va mai ușura sōrtea. Asemenea conveniri ocazionale se pot întimpla cât de dese, și la atari ocaziuni se pot discuta lucruri folositoare politice-bisericesci, economice, sociale pentru poporul adunat, fiind conțeleși preoții mai înainte, luându-și unul fiecare câte o temă de discutat. Și cu acestea am face un paș înainte. —

Al Dvōstre

Ioachim Popp
proprietariū în Sante Jude.

La cestiunea noastră.

Pertractarea procesului de presă întentat „Dreptății“ a durat aprōpe o di și o nōpte și s'a terminat cu declararea de vinovat a redactorului Dr. Valeriu Branisce și cu condamnarea lui la gréua pedēpsă de doi ani prinsōre de stat și 1300 fl. v. a. ca pedēpsă secundară ori la cas de nesolvire la alte 130 de di prinsōre de stat, și la solvirea speselor procesuale în sumă de 119 fl. 70 cr. Contra acesteii sentințe apērătoriul Coriolan Bredicean a insinuat recurs de nulitate. Dl Dr. Branisce s'a lāsāt pe picior liber, numai după ce advocații Em. Ungurean și C. Bredicean au subscris un act de căvență despre 5000 fl. v. a.

Cu privire la decursul procesului însemnām următoarele:

După constituirea juriului și cetirea actului de acuză acuzatul declară, că baza activității partidului național român este programul dela 1881, érá devisa: solidaritatea națională. Diarul „Dreptatea“ luptă pentru realizarea aceluși program, căutând a reda patriei nōstre caracterul poliglot, în care șese popōrē să-și desvōlte liber individualitatea lor națională. Acuzatul adeseori este între-

rupt de președinte în decursul citirii declarațiunii sale.

Procurorul Gozdu Elek în discursul de acuză folosindu-se de termeni aspri și de jos impută ucisatului, că prin articolul incriminați 1) ațită pe Români la ură în contra națiunii magiare, 2) agită în contra constituției magiare, și 3) în contra autorităților. Procurorul în loc de a arăta, că articolul incriminați cuprind în sine pretinsa agitare se silește a proba, că e neadeverată afirmarea, că națiunea magiară țintesc la nimicirea culturală a naționalității române despoindându-o de religie și de limba ei, ci din contră tot, ce au Români pe terenul bisericesc și cultural, au de a mulțami marimozității magiare. Apoi face grele acuze autorităților bisericesci gr. or. și gr. cat. române, că sunt indiferente față de îmbunătățirea propriilor lor școli. Afirmatiunea înse însuși recunoșce, că nu și-o poate susține cu cazuri concrete. Mai departe voește a constata, că poporul magiar e iubitoriu de cultură, pe când cel român stă aji pe cea mai inferioară treptă a culturii. Se provacă la date statistice, după ce însuși permite, că statistica e minciuna cifrelor. Anume dintre pruncii obligați a cerceta școlă în 1892/3 au cercetat Germani 92.88 %, Magiari 84.61 %, Slovaci 84.56 %, Sârbi 76.02 %, Croați 73.24 %, Ruteni 67.77 %, érá Români 60.06 %. Dice, că Dr. Lucaci și conșoiți au fost condamnați în procesul Memorandului pentru „crimă“, érá acesta acuzatul o glorifică.

Tóte cele ce se cuprind în articolul incriminați referitori la suferințele Românilor, procurorul le declară de neadeverate, fără de a proba ceva. În fine amintind, că acuzatul aparține familiei lui Horea, Iancu și Acseste, poftesc declararea lui de vinovat.

Apărătorul Dr. Ștefanovic în un splendid discurs arată, că în articolul incriminați nu se provacă la ură, ci ei conțin exclamările durerilor și ale suferințelor. Procurorul în loc de a dovedi cu istoria, că sunt neîtemeiate afirmațiunile acuzatului cu privire la persecuțiunile bisericesci și la răpirea limbii naționale, a dovedit, că nu se pricepe la istorie. Dacă Români sunt sêraci și nu și pot zidi atâtea școli, câte ar vre, de vină e stăpânirea. Oratorul cunoșce mulți analfabeți ómeni de ómenie, érá de altă parte cunoșce destul mișei și miserabili, cari au absolvat școli și umblă în vesminte elegante. Ideea de stat unitar național magiar o declară de o utopie. Apoi analizând articolul incriminați arată, că în aceia nu se agită la ură în contra națiunii magiare.

Di Dr. Branice în elocuentul discurs de apărare mai întăiu precisă pozițiunea politică a partidului național român și a „Dreptății“. Reflectând la procuror dice, că acesta n'a probat vinovăția sa, ci a insultat numai și calumniat pe episcopii și consistórele române, a batjocorit limba și legea, a defaimat preoțimea, învățătórima și inteligența română. Dice oratorul, că nu el ațită ură, ci cei cari deșteptă ură între naționalități, sunt în șirurile acelea, cărora aparține și procurorul. În articolul incriminați nu se dejosese națiunea magiară, ci se înfieră actuala politică de stat, volniciile guvernului, și decadența organelor de stat. Arată, că procurorul nu se pricepe la istorie și etnografie. Argumentarea cu date statistice încă e sofistică. Causa stării culturale înapoiate a poporului o află în politica de

magiarisare. Datele aduse de procuror sunt tendențioșe și false. Susține mai încolo, că actualul sistem de guvernare ne prigonesce limba chiar și în școlile susținute esclusiv din sudórea noastră, ne mai reflectând la faptul, că în școlile de stat, cari tot din sudórea noastră se susțin, nici pomană nu e de limba noastră națională. Insulte procurorului la adresa eroilor naționali și a tradițiunilor noastre le respinge cu indignare.

Nearătând procurorul, cari pasaje din articolul incriminați viu în conflict cu §§ cod. penal, nici acuzatul nu póte da esplicări. În fine se adresăză către jurați așteptând, ca ei să respingă acuză procurorului declarând, că mijlócele și căile, prin cari tindem noi la realizarea programului nostru, sunt conținute în spiritul adevăratului constituționalism.

Ne mai reflectând procurorul la vorbirile de apărare, se purcede la votarea juraților.

Colecta pentru gimnasiul din Blaș.

Suma din anul 55. fl. 20661.22

Georgiu Suciú vprot. Indolului trimite

1. Din Indol dela:	
Georgiu Suciú vprotop.	fl. 10.—
Iuliana Suciú vprotopopésă	„ 5.—
Biserica gr. cat.	„ 12.—
Ioan Cadariú curat. prim.	„ 3.—
Ana Mezei Cadariú	„ 2.—
Vasile Popa vcurat.	„ 1.—
Ioan Timbuș B. Inv.	„ 2.—
Hudrea Ioan filér	„ —.50
Simeon Cadariú	„ —.40
Ioan Bucșa	„ —.50
Lina Bucșa n. Chiș	„ —.50
Alesiú Hossu cantor	„ —.50
Iuga Teodor	„ —.50
Hudrea Simeon Iun.	„ —.50
Marincean Finica	„ —.50
Popa Vasilie I. Todor	„ —.10
Hudrea Tanase a Siei	„ —.30
Teaca Dumitru	„ —.50
Hudrea Luca	„ —.20
Cadariú n. Popa Maria	„ —.30
Hudrea n. Popa Ana	„ —.30
Cordiș Ioan	„ —.20
Ilie Mircea	„ —.20
Hudrea Florea I. Ioan	„ —.20
Hudrea Ana I. Tanasie	„ —.50
Selăgian Maria	„ —.40
Selăgian Siia	„ —.30
Moroan Maria I. Partenie . . .	„ —.10
Ilea Maria véd.	„ —.30
Budulău Gavrilă	„ —.20
Hudrea Ioan I. Filip	„ —.20 fl. 43.20
Suma fl.	20704.42

Mai nou.

O scire telegrafică anunță, că *Zelenyak* cu programul partidului popular a fost ales deputat la Lócse.

Noutăți.

Promovare. Ministrul de culte și instrucțiunea publică a înaintat pe inspectorul de școlé *Iuliú Bardoși* din comitatul Iazigia-Cumania mare și Solnoc în rang și în salar de a VII-a clasă.

Denumire. Dlú *Octavian Smigelschi* profesor suplent de desen la gimnasiul de stat din Elisabetopole este numit profesor ordinar.

Distincțiuni. Dl *Georgiu Dănilă*, care de un lung șir de ani este primar al Hunedórei, pentru meritele câștigate în acest oficiu a fost decorat de Maiestatea Sa cu crucea ordului Francisc Iosif, care i-s'a predat în congregațiunea comitatensă ținută la 29 Dec. în Deva. — Lui *Ioanú Tomescu* din Orșova, conducătorul unei năi române, i-a dăruit

Maiestatea Sa crucea de aur pentru merite, fiindcă el a mântuit viața mai multor ómeni cufundați în valurile Dunării.

„Alt soiú de proselitism.“ Cu multă — satisfacție să dicem? — publică „Telegraful Român“ după „Adevărul“ din Bucureșci următoarele: „Papa dela Roma a trimis mitropolitului catolic Zardetti din Bucureșci nisce instrucțiuni, prin care îl invită, să ia măsuri, ca atât călugărițele cât și preoții catolici din țară să nu mai facă propagandă pur catolică, ci din contră chiar prin bisericile catolice existente de prin comunele rurale să se introducă limba română ca limbă liturgicală și mai târziu să se introducă și ritul ortodox. Astfel speră papa, că biserica ortodoxă se va apropia de cea catolică și va sfârși prin a recunoșce supremația Vaticanului. O copie a acestei circulări s'a trimis și mitropolitului Ghenadie (?).“ — Spre liniștirea dlor dela „Telegraful“ le împărțăm, că circularea aceea este epistola, ce am reprodus-o și noi întrégă în nrul 53 din an. tr. Dacă dlor și-ar lua ostenea de a o ceti, s'ar convinge, — deși nu o ar spune, — că într'insa nu e vorbă de „proselitism“, ci de silința înșufată de Dumneđeu de a uni pe toți creștinii în dragoste, ca ei după voea Mântuitorului să fie érá o turmă și un păstoriú, acel păstoriú, căruia tot Mântuitorul i-a đis: „Pasce mieluseii mei! Pasce oile mele!“ Dacă dnii dela „Telegraful“ nu se aprind de focul dragostii, de care e purtată epistola aceea, și încredințăm, că vina nu o pórtă Papa.

„Dreptate liberală.“ Sub acest titlu „M. Állam“ din 1 a c. scrie: „Despre tractarea prinsonerilor de stat condamnați pentru deliecte politice își póte câștiga cunoșcință ministerul de justiție și opiniunea publică magiară din incidentul unei triste întâmplări. În 28 Dec. a voit să vorbescă cu avocatul Rubin Patia, care e prinsoner în Vaș, un client de al său, Teodor Onișor, a cărui proces de 6 ani îl pórtă numitul avocat. Onișor a trebuit nesmintit să vorbescă cu avocatul său în cauza procesuală. Acesta a probat-o Onișor cu documente. Cu tóte acestea nu a putut vorbi cu avocatul său, a făcut înzădar drumul dela Alba Iulia la Vaș și de acolo la Budapesta în ministerul de justiție. Aici i-s'a đis, să aștepte câteva zile, că apoi va primi răspuns. Așa e, dară, în Budapesta nu i-se dá gratuit nici cuartir, nici provisiune, și astfel misérul litigant s'a dus acasă . . . având cu o dovadă mai mult despre energia manipulatorilor ideii de stat magiar. Așa-i trebuie onestului Onișor. Să învețe mores. Sigur că dacă era Jidov, cu mâni cu picioare s'ar fi grăbit, să-i servescă domniú dela justiție. Una înse este sigur: pe calea acesta nu vor sana cestiunea de naționalități.“ Aceste le scrie „M. Állam“. Noi le coregem într'acolo, că dlú Onișor nu e din Alba Iulia, ci e un deștept și diligent întreprindător din Blaș.

† **Vasilie Moldovan.** Cu inima frântă de durere anunțăm, că iubitul și neuitatul nostru *Vasilie Moldovan*, fost prefect de legiune în 1848—49, vicecomite, președinte de sedria orfanală în pensiune, membru ordinar al Asociațiunii transilvane etc. etc., împărțit fiind cu sfințele sacramente ale morților și-a dat nobilul său suflet în mâinile Ziditorului Marți la 1 Ianuarie 1895 în al 71-lea an al vieții sale. *Boziaș* 1 Ianuarie 1895. Iulia, Claudia și Leontina, măritată Pop, ca fiice. Traian H. Pop, ginere. Isaie Moldovan, preot în Chirileu, frate. Alesandru Moldovan cu soția Nina; Maria măritată Anca cu soțul Ioan și fii și fiicele; Susana măritată Vicú cu soțul Alexiú și fiul Emil Vicú profesor și fiicele; preotul Banfi cu fiul Octaviú, Ștefan, Alesandru și Ioan; Dănilă Muntean cu soția Veturia; Corneliú și Dumitru Isac ca nepoți și nepóte, și alți numeroși consăngenii și amici.

In veci amintirea lui!

Gas de mórte. Ioan Popa Comșa paroch în Copăcel a reposat în 2 Ianuarie a. c. în anul al 64-lea al etății și al 41-lea al preoției.

In veci amintirea lui!

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Instituțiile calvinesci în biserica românească din Ardél.

D.

Forurile protopopesci.

După instituținea săborului mare și mică forurile protopopesci sunt instituținea aceea, carea mai multă fu considerată în viața și literatura noastră bisericească de o instituțione orientală.

Chiar pentru aceea un studiu istorico-juridic amănunțit asupra instituțiilor forurilor protopopesci în biserica românească din Ardél nu poate să fie fără de interes.

Ca și în stat și în biserică trebuie să existe jurisdicțiunile, cari de o parte să se potă pronunța cu putere obligatorie asupra certelor de drept ce se nasc între membrii, de alta se potă pedepsi pe transgresorii ordinii publici. Jurisdicțiunile aceste se numesc cu termină juridică foruri juducătorești. De unde forurile protopopesci sunt jurisdicțiunea protopopilor de a pute singuri sau laolaltă cu asessorii aduce sentință valabilă în cauzele conțioase și penale bisericesci ale membrilor bisericești din tractul protopopescu încredințat lor.

Înainte de ce am intra în meritul cestiunii originii instituțiilor de sub vorbă, lăsăm să urmeze și aici urmele istorice mai vechi, ce le-am aflat despre forurile protopopesci în biserica românească din Ardél, și în specie mai întâi urmele, cari vorbesc numai în general despre jurisdicțiunea conțioasă, penală și matrimonială a protopopilor, și după aceea urmele istorice despre modul cum erau constituite forurile protopopesci.

* * *

Urme generale despre forurile protopopesci. 1. Urmă veche despre forurile protopopesci aflăm în colecțiunea de legi ardele-nesci numită *approbatae*, carea amintescă despre dreptul protopopilor de a pedepsi pe preoți în chipul următoriu:

*„Care preot românesc fără causa dreptă ar despărți pe cineva, sau ar cununa pe omen de altă religiuă . . . pe astfel de preoți, dacă protopopi nu i-ar pedepsi după merit, aflându oficialii se admonieze pe protopopi. . . .”*¹⁾

Din legea acesta a aprobatelor se vede, că pe timpurile acele protopopi românești în Ardél aveau putere nu numai de a despărți căsătoriile, ci și putere de a pedepsi pe preoți, cari abusa cu taina căsătoriei, va să dică aveau jurisdicțiune penală sau foră juducătorească penală.

2. Altă urmă veche despre forurile protopopesci este din sinodul mare dela anul 1700, în care chiar și cuvintul foră vine înainte.

Canonul 9 al sinodului acestuia sună astfel:

*„Când va ave lege sau para popa cu un mirén, de va căuta popa pe mirén, să-lă caute în forumul lui înaintea birăului său a spanilor; era când va căuta mirénul pe popa, să-lă caute înaintea protopopului în forum, sau la Vlădica.”*²⁾

Pre cum se poate vedé ușor, în canonul acesta se dă protopopilor jurisdicțiune conțioasă și penală nu numai în lucrurile bisericesci ci și în cele civile. Căci în canonul acesta este vorbă de două lucruri correlate. Anume de procese în cari „papa” e actor și mirénul inctă, și viceversa, de procese, în cari mirénul e actor și „papa” inctă. În cele de întâi forul competent este forul civil. Chiar pentru aceea, procesele aceste n’au putut să fie decât de natură civilă, căci sinodul acesta destul de jalus de independința bisericească de sigur nu a prescriș, că forul civil să fie forul competent în cauze bisericesci. De aci urmază, că și în procesul din categoria a doua, în cari mirénul e actor și „papa” inctă, și în cari forul competent e protopopul sau „Vlădica” încă nu pot să fie decât și de natură civilă. Altcum canonul acesta nu cuprinde altceva decât anticul „*privilegium fori*” al preoților și clerului preste tot, ³⁾ în virtutea căruia pentru membrii clerului forul competent și în cauze civile era forul bisericescu.

¹⁾ *Approbatae constitutiones Pars. I. Tit. VIII Art. 4.* În originală ungurească: »A mely oláh pap igaz ok nélkül divortálna valakit, avagy más valáson valokat copulálna . . . mind az ilyen papokat, ha az esperesek meg nem büntetnék érdemek szerint, megértvén a tisztek, admonelják az espereset. . . .»

²⁾ »Documente despre starea politică și ieratică a Românilor din Transilvania» Viena 1890 pag. 170 și »Acte sinodale» de I. M. Moldovanu t. II. pag. 120 și Petru Maior »Istoria bisericești Românilor» pag.

³⁾ Vezi novelele lui Iustinianu 79, 83, 123 după Dr. Ioan Rațu »Instituțiile dreptului bisericescu». Blașu 1877 pag. 503.

3. Tot în canónele sinodului acestuia se face de două ori amintire despre forurile protopopesci în cauzele controversate de căsătorie, și anume mai întâi în canonul 4, care sună astfel:

*„Protopopi să nu facă despărțenie afară în fură sau în eparhie, fără numai când va fi săbor mare în Belgrad, era care ar face, să fie scădută din totă cinstea lui, și să dea și acela birșagă.”*¹⁾

Din canonul acesta se vede, că protopopi până la 1700 în Ardél aveau jurisdicțiune în cauzele controversate de căsătorie. De sigur înse în urma stăruințelor teologului jesuit sinodul s’a învoit la început să se ștergă pe viitor jurisdicțiunea acesta a protopopilor.

A făcut lucrul acesta teologul pte și pentru ca să se introducă și la Români ardeleni datina orientală de aire era apusana începndu numai dela conciliul dela Trident (1543—1563), ca numai episcopul să deprindă jurisdicțiune în cauzele controversate de căsătorie.

Cu multă mai de cređut înse este, că teologul a stăruit, să se primescă canonul acesta, pentru ca să se casseze abuzurile cele mari, ce le comiteau protopopi și preoți cu despărțirile de căsătorie și cu cununiile prin țară. Despre esesele aceste dice Petru Bodi: *„enormes sunt excessus Valachorum circa matrimonia, praecipue ministrorum; ob exiguam lucelli spem saepe personas lege prohibitas copulantium,”*²⁾ era Maria Teresia în decretul său de dat 3 Apriliu 1746 ne spune, că bigamia și căsătoriile incestuoase erau la poporul nostru în Ardél la ordinea zilei.³⁾ Cu deosebire înse cununiile clandestine și incestuoase erau în us pe acele timpuri, cum se vede din canonul 5 al săborului mare dela 1675 sub mitropolitul Sava, care sună: *„care popă va cununa noptea, frăție, au fugiți de altă popor . . . să i-se tea popia.”*⁴⁾

Deși tuse la început sinodul s’a învoit ca să între și canonul acesta între celealalte, totuși probabil protopopi au făcut opoziție, căci prin luarea jurisdicțiunii acesteia din mâinile lor se vedeau scurtați în venite. Din care pricină se vede, că au insistat mult pe lângă aceea, ca să li-se lase și mai departe jurisdicțiunea matrimonială. În urmă, pte după multe dispute au ajuns la un compromis, căci la capetul canónelor mitropolitul Atanasiu adause cuvintele următoare:

„Era aceste amă îngăduită:

*„Protopopi să facă despărțenie cu scirea Vlădicăi.”*⁵⁾

Prin compromisul acesta s’a lăsat protopopilor și mai departe jurisdicțiunea în cauzele de căsătorie, înse cu aceea restringere, că toate despărțirile să fie întărite de mitropolitul, ceea ce la totă cazul a fost un câștig moral, căci s’a putut prin aceea în câva pune fră abuzurilor cu despărțirile de căsătorie.

Altcum din canónele sinodului acestuia se vede tendința de a cassa cu totul forurile protopopesci din motivele, pentru cari la început sinodul se învoise, ca să li-se tea protopopilor jurisdicțiunea în cauzele matrimoniale. Așa în canonul 9 citat în punctul 2 se lasă credincioșilor libertate să caute pre „papa înaintea protopopului în forum sau la Vlădica,” va să dică sinodul recunosc forul protopopescu de for de I instanție, înse permite credincioșilor, ca să trecă cu vederea forul protopopilor, și să începă procesul de-a dreptul la scaunul arhieresc, prin ce se spera, că pe încetul forurile protopopesci vor eși cu totul din us.

4. Urmă veche despre forurile protopopesci în cauzele de căsătorie aflăm și în canónele săborului mare dela 1675 ținut sub mitropolitul Sava Brancovic. În canonul 7 al săborului acestuia se cetesc următoarele:

*„Părintele sfinția sa (mitropolitul) eșind în țară se tiarcaluiesca pre protopopi, purtau-s’au bine în deregătoria lor, și cum au trăit cu cuvintul lui Dumnezeu între creștini, și cu lucrul despărțenilor și cu addul țării.”*⁶⁾

¹⁾ »Acte sinodale» de I. M. Moldovanu tom. II pag. 120, și »Documente despre starea politică și ieratică a Românilor din Transilvania».

²⁾ »Archiv pentru filologie și istorie» de T. Cipariu pag. 630.

³⁾ Ios. Pop Szilágyi »Euchiridion juris ecclesiae orientalis catholicae» Orade 1862 pag. 632.

⁴⁾ Petru Maior »Istoria bisericești Românilor» pag. 360 și I. M. Moldovanu »Acte sinodale» tom. II pag. 123.

⁵⁾ Petru Maior »Istoria bisericești Românilor» Partea inedită în »Acte și Fragmente» de T. Cipariu pag. 146.

⁶⁾ »Istoria bisericești Românilor» de Petru Maior, partea inedită în »Acte și Fragmente» de T. Cipariu pag. 146.

După ce în canonul acesta se dice apriat, că eșind mitropolitul în vizație canonică prin țară, între alte lucruri se informa și despre aceea, cum și-a împlinit protopopii deregătoria lor „cu lucrul despărțirilor”, este învederată, că protopopii pe acele timpuri aveau jurisdicțiune în cauzele de căsătorie, sau aveau foruri matrimoniale.

5. Dela principiul calvinesc avem urmă despre forurile protopopesci matrimoniale în condițiunea XIV pusă mitropoliților Simeon Ștefan, Iosif Budai și Teofil, în carea se opresce mitropolitul românesc a despărți pre ver ună ungară. Cuvintele condițiunii sunt următoarele:

„*Quod nullum hungarorum matrimonium vinculo copulabit vel copulari faciet. neque quempiam eorum separabit vel separari faciet. . . .*”¹⁾

Se vede din condițiunea acăsta, că pre timpurile acele preoții și protopopii românești, ba pôte, chiar și mitropolitul aveau dăta de a cununa și despărți pe câte ună ungară. Cumcă condițiunea nu vorbește numai de despărțirile de căsătorii îndeplinite de mitropolitul, ci și de cele îndeplinite de alte organe bisericești inferioare, se vede de acolo, că condițiunea le deosebeste pe unele de celealalte prin cuvintele: „*separabit, vel separari faciet*”. Organele aceste bisericești inferioare mitropolitului nu pot să fie decât forurile protopopesci.

6. Din timpurile vechi mai avem urmă despre forurile protopopesci în actele săborului mare dela 1742 ținut sub episcopul Clain, în cari forurile protopopesci se amintesc mai de multe ori, și anume: a) În punctul 3 al socotinelor și aședămintelor dălei a două se dice:

„*Causele cele mai mari și mai grele mai virtosă a căsătoriilor să le trimită cinstiți protopopi la scaunul archieresc.*”²⁾

Din împrejurarea, că punctul acesta dispune, ca numai cauzele cele mai mari și mai grele mai virtosă de căsătorie să fie trimise de protopopi și la scaunul archieresc, urmază că protopopii puteau judeca și și judecau cauzele mai mici și mai ușore în forul lor fără a le mai trimite la scaunul archieresc.

b) Între actele dălei a treia în deliberatul adus în cauza protopopului Ioan Esianul dela Sâmbăta de jos se cetesc următoarele:

„*De vreme ce popa Ioan Esianul de două ori fiind sorocit (citată) n'a mers la săbor, bine s'a fost judecat să dea birșag 12 florinți. . . .*”³⁾

Vorbeste aici deliberatul săborului mare de judecata adusă în cauza acăsta de un săbor, la care popa Ioan Esianul deși fu de două ori citat, totuși n'a voit a merge. Judecata acăsta sau „*birșagul de 12 florinți*” este judecata adusă de forul protopopesc al Făgărașului, și în contra căreia s'a întâmplat apela-

țiune la săborul mare. Se numesc înse în locul acesta forul protopopesc săboru, ceea ce s'a mai întâmplat și de altădată,⁴⁾ fiind că de comună nu judecă numai protopopul singur, ci cu alți preoți, cari laolaltă cu el constituieau scaunul său forul protopopesc.

c) Tot în actele dălei a treia în deliberatul adus de săborul mare în cauza lui pop Petrea di Iatică cu vicariul Ștefan din Jucă, care liberase din închisore pre pop Petrea din Iatică fără scirea episcopului⁵⁾ și a luat și 40 florinți dela el, se cetesc următoarele:

„*Er de ar mai îndrăsn sfînția Sa (vicariul Ștefan dela Jucă) mai multă asemenea lucru a face, va pierde puterea a judeca cauzele apelate dela cinstiți protopopi, care au avut, și acum încă i-se lasă.*”⁶⁾

Din cuvintele aceste este evident, că protopopii aveau foruri de judecată, și dela sentința lor se putea apela și la vicariul general al episcopului.⁴⁾

d) Aședămintul 11 al dălei a două sună astfel:

„*Cinstiți protopopi mai mare grige și osărdie să arete în supărările preoților, ca să nu se îngreune cu toate scaunul archieresc, și cauzele mai mici să nu le îndrepteze la Măria sa D. Vlădică. Așederea și cauzele (mai mari) de nu vor fi cernute în scaunul mai de jos, să se trimită la protopopi din scaunul archieresc.*”⁶⁾

Sub scaunul mai de jos se înțelege forul protopopesc. Totodată din aședămintul acesta se vede, că pre atunci în cauze mai mici puteau forurile protopopesci să aducă sentința și să o și execute. Cauzele mai mari trebuiau să se trimită totdeauna și la scaunul archieresc, și scaunul archieresc nu se pronunța până nu se pronunța mai întâi scaunul mai de jos, adică forul protopopesc.

e) Se mai amintesc forul protopopesc și în punctul 4 al actelor dălei întâie a sinodului acestuia, care dispune, ca în procesele penale în contra preoților purtate înaintea săborului mic, să se rîduască om, care să părăscă pre preot. (Vezi mai sus pag. 91).

(Va urma.)

¹⁾ Așa de pildă judecata forul protopopesc în sinodul dela 1898 ținut cu ocaziunea instalării episcopului Lemeni se numesc: *judecata săbornică*. Vezi *Acte sinodale* de I. M. Moldovanu tom. II. pag. 64.

²⁾ Pe timpurile acele pentru preoți exista și pedepsa închisorei dictată de săborul mare, pre cum se vede din sentința adusă tot din sinodul dela 1742 asupra popii Ioan Esianul dela Sâmbăta de jos, ca acesta să plătească 66 de florinți „*care birșag până-l va plini să rămân în prinsore. Înce câtă va rămân în prinsore, o și o nopte i-se va socoti drept ună florinți.*” *Acte sinodale* de I. M. Moldovanu tom. I. pag. 154.

³⁾ Tot acolo tom. I. pag. 157.

⁴⁾ Pe timpurile acele episcopul avea doi vicari generali. Teritoriul unuia era între Ungaria, Murăș și Arieș, al celuilaltă ceealaltă parte a țării. Unul era în Jucă altul în Bia. Vezi sinodul dela 1732 în *Acte sinodale* de I. M. Moldovanu tom. II. pag. 97.

⁵⁾ Tot acolo pag. 150.

Benoni.

Legendă de Crăciun.

Nu departe de locul, unde s'a născut Domnul în Vetelem, era o căsuță. Ea era strîmtă și scundă, era coperită cu paie și trestie și n'avea ferești, ci numai o ușă spre resărit. Printr'însa intra aerul și lumina în căsuță.

Căsuța asta sărăcăcioasă era a unui păstoriu sêrac ca val de el. Numai Dumneșcu scia, cum se nutria păstoriu pe sine, pe soția și pe pruncul său Benoni. Dar micuța familie era credincioasă, evlavioasă și cu frica lui Dumneșcu și aștepta ca tot Jidovii de pe vremea aceea cu dor sosirea lui Mesia. Sperarea întru Rescumpărătoriu lumii, care va face pe Israil mare și puternic, făcea pe sermanii aceștia să privească cu bărbăție și încredere în fața viitorului. Împăratul Jidovilor, care avea să vină, era singura lor sperare, singura lor mângăere.

Și de mângăere avea lipză foarte mare familia asta de păstoriu. Căci sêraciei lor

amare i-se mai însoția obida pentru micul Benoni. El era sênătos, dar orb de amândoi ochii. Câte lacrimi nu vêrsa sermana lui mamă, când vedea, cum pruncul ei, care altcum era foarte bine dezvoltat și cu buclele sale negre și cu trăsăturile sale gingașe și frumoșe cuceria inima orî cu, — cum se mișca sermanul prin casă și prin curte pipăindu-și calea cu mâinile! Cum o durea inima, când vedea, că Benoni nu alergă vesel ca alți prunci prin câmp și pădure, ci trebuie să ședă tot acasă!

Dar buna femeie nu se certa cu sine și cu Dumneșcu, ci se ruga:

„Tu, Dómne, mi-ai dat necasul meu, și de aceea voi să-l port cu răbdare.”

Cu câtă bucurie nu povestea ea pruncului său pârțile din istoria poporului său! Benoni avea un suflet foarte deștept și urmăria cu multă băgare de samă istorisirea mamei sale. Dar mai mult îi plăcea totdeauna profețiile despre Mesia, care avea să vină. El nici nu rêsufă, așa asculta, când mamă-sa

îi grăia despre marile și strălucitele însușiri, cari după dizele profeților le va ave Mesia, despre atotputința și bunătatea lui, despre iubirea și mila lui.

„Poporul nostru îi va aduce mântuire și binecuvîntare bogată,” închia buna mamă vorbele sale într'o și. „Pe cei sêraci îi va îmbogăți, pe cei orbi, schiopi și bolnavi îi va vindeca.”

„Vindeca-mă-va și pe mine?” întrebă Benoni.

„Fără îndoială,” rêsponse mama. „dacă tu vei fi vrednic de un dar ca acela.”

„O, mamă scumpă,” strigă băețul cu însuflețire, „eu pururea mă voi sili, să-mi câștig acest dar!”

Așa a sosit noptea cea mare, în care Domnul și Mântuitoriu nostru Isus Christos avea să se pogore din strălucirea sa cerescă pe pămînt. Ceriu era îmbrăcat în podoba minunată a stelelor. Ceriu vînet închis era plin de strălucire și părea că se plîcă cu

dragoste spre pământul, care astăzi avea să primescă la sinul său pe Domnul ceriului.

Benoni și mama-sa erau în căsuță. Pe amândoi îi cuprinsese o mișcare puternică și netăcută. Inimile lor parcă se simțeau deja atinse de razele fericirii, de care astăzi se va împărtăși lumea prin întromenirea lui Christos. Lor nici prin minte nu le trecea, că Mesia cel mult dorit petrece deja pe pământ și încă numai în vecini. Dar un simțământ neînțeles dintr'înșii grăia despre o fericire, care era de tot apröpe.

Atunci sosi în ruptul capului în casă tatăl lui Benoni, care se îndatinase a petrece noaptea afară la câmp la turmă.

„Mesia a sosit, Mesia a sosit! Mărire nouă, mărire poporului nostru!” strigă el și strinse cu bucurie femeie și copil în brațe.

„Noi eram în câmp afară,” istorisi el, „și priveghiam lângă turmele noastre. Atunci s'a revărsat preste noi fără de veste o strălucire minunată din ceriul. Parcă curgea aur topit din ceriul pe pământ, — noi ne închiserăm ochii, ca strălucirea să nu ne orbescă. Er când îi deschiserăm ochii, vedurăm lucruri minunate: flințe ceresci ușore ca aerul sburau în jur de noi, preamăria în cântări de laudă pe Domnul și vestia, că Mesia s'a născut chiar acum. — Cetele Angeresci ne-au îndrumat la un staul, și o minunea minunilor! am aflat un pruncuț drăgălaș așezat pe paie în iesle și lângă el pe tatăl și pe mama lui. Raze blânde purcedeau dela capul pruncului, și cu tôte că înfășurăturile îi erau sêracăcioase, noi totuși am recunoscut într'înșul pe Mesia. Ne-am aruncat înaintea lui pe pământ și ne-am închinat lui.”

Fără a răsufla ascultaseră soția și pruncul lui. Și când a sfârșit, el erupseră în strigăte de bucurie, și Benoni strigă:

„Tată, tată! Du-ne și pe noi acolo, ca să ne închinăm aceluia prunc ceresc.”

Păstoriul a implinit de grab și cu bucurie dorința băetului său.

Afară noaptea se făcuse încă și mai strălucită și mai luminosă. Luna părea că varsă raze de argint, er lumina stelelor trăsăta, ca și cum le-ar fi ajuns o bucurie mare.

Cu sfință și adâncă evlavie intrară cei trei în staulul cel simplu, în care s'a adăpostit mântuirea lumii. El găsiră într'înșul, pe cum le-a fost spus păstoriul, o femeie pătrunsă de simțăminte ceresci, un bărbat serios și nobil și un pruncuț drăgălaș.

Cu umilință își plecară genunchii și se închinară pruncului. Er Benoni șopti apoi mamei sale:

„Du-mi mâna la mânuța lui Mesia, ca să o sărut.”

Și mama îi implini dorința. Cu ardore apăsă băetul orb buzele sale pe mânuța Măntuitorului lumii și o udă cu lacrimi.

Atunci de-odată trăsări orbul și sări în picioare. Un strigăt de bucurie răsună din gura lui. El deschise larg ochii, privi uimit la părinții săi și la sfința familie.

„Ved, ved!” strigă el. „Mi-s'au deschis ochii. Scumpă mamă, scumpe tată, eu ved!”

Și plângend cu sughiț tare de bucurie se aruncă Benoni în brațele mamei sale.

După ce părinții potoliră furtuna cea dintâi a mișcării lui, se aruncară acum toți trei eră înaintea dumnezeescului prunc la pământ, pentru ca să i-se nchine din nou.

Cu cuvinte de mulțumită ferbinte pe buze se despărțiră apoi dela sfința familie.

Er Benoni a avut în tötă viața sa parte de darul vederii și deschidendu-i-se și ochii sufletului s'a făcut unul din învățaceii cei mai credincioși ai Domnului.

Editoru și redactoru răspunzătoru:

Dr. Victor Szmigelski.

684 număr.

(1) 1—1

1894.

Arverési hirdetmény.

Alulirt bírósági végrehajtó, az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közhirrre teszi, hogy a balázsfalvi kir. járásbíróóság 1894. évi 2099 számú végzése következtében Ganahl Karl bécsi czég javára balázsfalvi Heisikovic Lipót ellen 227 frt 50 kr. s járulékaí erejéig foganatosított kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 420 frt — krra becsült 30,000 zsendely és 1000 drb fenyőfadeszkából álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek a balázsfalvi kir. járásbíróóság 2285/1894 sz. végzése folytán 227 frt 50 kr. tőkekövetelés, ennek 1894. évi Augustus hó 8-ik napjáról járó 6% kamatai és eddig összesen 20 ft 40 krrban bíróilag már megállapított költségek erejéig helyben alperes furakrában leendő eszközlésére 1895. évi január hó 14 ik napjának délelőtti 9 órája határidőül kütözetik és ahhoz a venni szándékozók oly meggyezéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legőbbit igérőnek becsáron alul is el fognak adadni.

Kelt Balázsfalván 1894-ik évi December hó 17 napján.

Thát György,
kir. bírósági végrehajtó.

607 szám.

(2) 1—1

1894.

Arverési hirdetmény.

Alulirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közhirrre teszi, hogy a balázsfalvi kir. járásbíróóság 1894. évi 1985 számú végzése következtében Braune József javára balázsfalvi Klein testvérek ellen 199 frt 99 kr. s jár. erejéig kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 445 frtra becsült 250 drb férfi posztó kaplabból álló ingóságok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a balázsfalvi kir. járásbíróóság 2339—1894 számú végzése folytán 199 frt 99 kr. tőkekövetelés, ennek 1894. évi Május hó 21 napjától járó 6% kamatai és eddig összesen 32 frt 20 krrban bíróilag már megállapított költségek erejéig helyben alperes üzletében leendő eszközzésére 1895. évi január hó 14-ik napjának délutáni 2 órája határidőül kütözetik és ahhoz a venni szándékozók oly meggyezéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. cz. 107 és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legőbbit igérőnek becsáron alul is el fognak adadni.

Kelt Balázsfalván 1894. évi December hó 19 napján.

Thát György,
kir. bírósági végrehajtó.

671 szám.

(3) 1—1

1894.

Arverési hirdetmény.

Alulirt kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közhirrre teszi, hogy a balázsfalvi kir. járásbíróóság 1894. évi 2461, 2304 és 1709 számú végzése következtében Mendl Simonné, Sigmond András feltöfoglaltatók és Felmer Károly és neje ellen 200 frt., 73 frt 10 kr. és 575 frt — kr. s jár. erejéig foganatosított kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 800 frt 80 krra becsült vendégül berendezés, házi butorok, ruha és ágynemű, ugy f-hérneműekből álló ingóságok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a balázsfalvi kir. járásbíróóság 2635, 2636 és 2782/1894 számú végzése folytán fentti tők követelés és 6% kamatai, és eddig összesen 81 frt 66 krrban bíróilag már megállapított költségek erejéig Balázsfalván alperes lakásánál leendő eszközzésére 1895. évi január hó 23 napjának délelőtti 9 órája határidőül kütözetik és ahhoz venni szándékozók oly meggyezéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. cz. 107 és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legőbbit igérőnek becsáron alul is el fognak adadni.

Kelt Balázsfalván 1894. évi December hó 27-ik napján.

Thát György,
kir. bírósági végrehajtó.

Cu deosébită stimă cutezú a încunoscința pre Veneratulú Clerú greco-catolicú, că precum și până acum iată asupra-mi gătirea de

Iconostase, amvóne, altare

și alte obiecte de ale instruirii interne a bisericelorú, în ce privesce lucrul de mäsari și de sculptorú, de colorare respective de marmorisare și de provodere cu icone sante, dimpreună cu așezarea acelorú obiecte în fața locului, precum și renovarea de iconostase cu prețurile cele mai leftine.

Cu proiecte colorate servescú cu plăcere.

Iconostasele ridicate de mine în bisericile greco-catolice au câștigatú recunoscere deosébită, și tóte mă îndreptățescú la sperarea, că Veneratulú Clerú mă va împărtăși ocașionalmente de prețuita-i încredere. Silința mea se va îndrepta tot-deuna într'acolo, ca și de aci înainte să meritú renumele celú bunu, care mi-l'am câștigatu până acum.

Prin tarifulú de zone dispăréndú depártările, prin acésta capacitatea de concurență mi-s'a mărítú.

Rugându-mé pentru prețuite comande sum

Oradea-mare, 10 Ianuaritú 1892

cu deosébită stimă

Carolú Müller,

auritorú și fabric. de recuis. bisericesci.

(6) 47—52